

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/17/2020
Identifikačné číslo spisu: 4017200467
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4017200467.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu: J. J., bytom X., Ž. XX, zast.: JUDr. Paulínou Paramonovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Jasná 13, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 09.05.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/97/2018-251 zo dňa 23.09.2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/97/2018-251 zo dňa 23.09.2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

Odôvodnenie

1. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredia ako prvostupňového správneho orgánu bol žalobcovi podľa § 70 ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a podľa čl. 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia priznaný invalidný dôchodok od 24.10.2015 pre 45% mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v sume 66,90 €, spolu so zvýšeniami dôchodkovej dávky od 01.01.2016 a 01.01.2017 (68,30 €, resp. 68,90 €).

2. Žalovaná (jej generálny riaditeľ) preskúvaným rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 09.05.2017 v dôsledku podaného odvolania zmenil prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia tak, že podľa § 70 ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a podľa čl. 52 ods. 1 písm. a/ a ods. 4 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 od 24.10.2015 pre 45% mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, priznal žalobcovi invalidný dôchodok v sume 171,50 € mesačne, spolu so zvýšeniami dôchodkovej dávky od 01.01.2016 a 01.01.2017 (na 172,50 €, resp. 176,50 € mesačne).

3. Krajský súd v Nitre ako správny súd žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej rozsudkom č. k. 23Sa/97/2018-251 zo dňa 23.09.2019 podľa § 199 (zrejme mienil uviesť ustanovenie §

190) zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol, keď dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Konštatoval, že po vyhodnotení závažnosti dôvodov žaloby vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu správneho orgánu ako aj k obsahu pripojeného spisu žalovaného, námietkam žalobcu týkajúcim sa správnej aplikácie limitu osobného vymeriavacieho základu, bolo vyhovené zmenovým rozhodnutím a dátum kontrolnej lekárskej prehliadky bol určený na október 2019, v dôsledku čoho súd žalobu nepovažoval naďalej za dôvodnú. Námietku žalobcu, týkajúcu sa požiadavky o zaplatenie úroku z omeškania, vyhodnotil ako právne irelevantnú, keď celková suma zvýšeného invalidného dôchodku bola žalobcovi vyplatená a bol mu poukázaný doplatok od 24.10.2015 do 05.08.2019 v sume 12 379,99 €.

4. Správny súd dodal, že nové skutočnosti, ktoré by pri doterajšom posudzovaní zdravotného stavu žalobcu neboli známe, nezistil a žalobca k žalobe nepripojil žiadne nové lekárske nálezy, ktoré by preukazovali výrazné zhoršenie jeho zdravotného stavu. Poukázal na to, že posudkoví lekári sociálneho poistenia na základe predložených odborných nálezov a vlastného vyšetrenia vyhodnotili, že zdravotný stav žalobcu je zhoršený na úroveň invalidity 45% a uviedol, že zmenové rozhodnutie, vydané v priebehu súdneho konania (zo dňa 03.07.2019), považuje za vecne správne a vydané v súlade so zákonom o sociálnom poistení ako aj prílohou č. 4 k zákonu.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca (sťažovateľ) včas kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) a i) SSP. Namietal, že ochrana jeho práv garantovaná mu Ústavou SR a Správnym súdnym poriadkom mu ako fyzickej osobe nebola poskytnutá, keďže krajský súd sa nezaoberal žiadnym z troch jeho žalobných bodov, resp. len okrajovo. Mal za to, že súd v priebehu celého konania preberal argumentáciu žalovanej bez ohľadu na jeho vyjadrenia, umožňoval jej svojvoľné porušovanie lehôt, nevyvodzoval dôsledky z porušovania procesných povinností, čím umožnil vznik trov konania na strane žalobcu, ktoré v konečnom dôsledku žalobcovi ani nepriznal.

6. Sťažovateľ uviedol, že prvej jeho námietke, týkajúcej sa neoprávnenej aplikácie limitu maximálneho vymeriavacieho základu pri doplatenom poistnom, žalovaná vyhovelá, keď dňa 03.07.2019 vydala nové rozhodnutie o invalidnom dôchodku, čo však krajský súd nepovažoval za úspech vo veci samej. V súvislosti s týmto bodom, vzhľadom na skutočnosť, že od podania žiadosti v roku 2015 do vyplatenia doplatku invalidného dôchodku v sume podľa rozhodnutia z 03.07.2019, sťažovateľ poukázal na to, že žiadal aj o vyplatenie úroku z omeškania.

7. Ako druhý podstatný žalobný bod sťažovateľ označil určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bez zvýšenia o 10% za iné zdravotné postihnutie, súd sa však jeho tvrdeniami a dôvodmi nezaoberal ani na pojednávaníach a ani v rozsudku, ktorým nesprávnym procesným postupom mu znemožnil, aby uskutočnil procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodol tiež na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

8. Posledný, najmenej podstatný žalobný bod (určenie lehoty kontrolnej lekárskej prehliadky na október 2017, t.j. o jeden rok) podľa sťažovateľa vôbec nezaoberal, vyriešila novela zákona o sociálnom poistení, ktorá umožňuje vykonanie kontrolných prehliadok bez prítomnosti posudzovanej osoby na základe zaslaných lekárskeho nálezov.

9. Za nezákonné sťažovateľ označil nepriznanie mu náhrady trov konania. Mal za to, že pokiaľ žalovaná zmenila napadnuté rozhodnutie autoremedúrou, nemožno to považovať za jeho neúspech vo veci, navyše, keď trovy konania boli vo výraznej miere zapríčinené konaním žalovanej. Zdôraznil, že už v predchádzajúcom kasačnom konaní mal úspech a krajský súd mal rozhodnúť aj o náhrade trov predchádzajúceho kasačného konania. Navrhol preto, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalobcovi priznal náhradu trov konania a náhradu trov kasačného konania.

10. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že sa pridrižiava svojho vyjadrenia z 09.08.2019. Skutkový stav veci, tak ako ho zistil krajský súd, ako aj jeho právne posúdenie veci

považovala za správne a navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 veta SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

12. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci žiadosti žalobcu o priznanie invalidného dôchodku.

13. Žalobca kasačnou sťažnosťou namietal nesprávne právne posúdenie veci, porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces zo strany krajského súdu a nerešpektovanie záväzného právneho názoru vysloveného v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti.

14. Podľa § 139 ods. 2 SSP v odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

15. Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležité skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia možných opravných prostriedkov.

16. Odôvodnenie rozhodnutia súdu musí byť zrejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu, ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci (I. ÚS 241/07).

17. Riadne odôvodnenie rozhodnutia súdu tvorí súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 6/03 z 13. marca 2003).

18. Krajský súd však v intenciách vyššie spomenutého nepostupoval. V odôvodnení svojho rozhodnutia síce dostatočne podrobne uviedol priebeh konania pred správnymi orgánmi a doterajší priebeh súdneho konania, neuviedol však vlastné právne posúdenie zisteného skutkového stavu v kontexte námietok vznesených žalobcom.

19. Krajský súd skonštatoval, že žalobu žalobcu nemohol považovať za naďalej dôvodnú, keď ohľadom limitu osobného vymeriavacieho základu mu bolo vyhovené zmenovým rozhodnutím a kontrolná lekárska prehliadka bola žalobcovi stanovená až na október 2019.

20. Z obsahu súdneho spisu mal pritom kasačný súd za preukázané, že žalobca už v žalobe z 25.07.2017 namietal aj priznanú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (45%), keď nesúhlasil s tým, že mu táto nebola navýšená podľa § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení pre iné zdravotné postihnutia, teda o ďalších 10%. Pri posudzovaní dôvodnosti podania žaloby s prihliadnutím na neskoršie vydanie zmenového rozhodnutia z 03.07.2019, sa krajský súd s touto nosnou žalobnou námietkou opomenul zaoberať, čo žalobca v kasačnej sťažnosti namietal dôvodne.

21. Krajský súd tiež dostatočne účastníkovi konania nevysvetlil, z akých právnych dôvodov jeho požiadavka, týkajúca sa zaplatenia úrokov z omeškania, uplatnená podaním zo dňa 21.07.2019, t.j. pred

rozhodnutím správneho súdu, má byť právne irelevantná, keď v odôvodnení rozsudku uviedol len to, že mu bol poukázaný doplatok za obdobie od 24.10.2015 do 05.08.2019.

22. Rovnako je potrebné prisvedčiť kasačnej námietke žalobcu, že krajský súd nezrejmlil ani to, z akých dôvodov nepovažoval v konečnom dôsledku žalobu žalobcu za podanú dôvodne, hoci v priebehu konania bol žalobcovi priznaný invalidný dôchodok vo vyššej sume, než mu bol priznaný napadnutým rozhodnutím.

23. Absentujúce právne zdôvodnenie rozhodnutia krajského súdu má tak za následok nezrozumiteľnosť a nepreskúmateľnosť kasačnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

24. Právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia je procesným právom účastníka konania. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúca z ustanovenia § 157 ods. 2 OSP znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia. Jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť náležite skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

25. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd dospel k záveru, že žalobca kasačnú sťažnosť podal dôvodne, a že rozsudok krajského súdu bolo potrebné zrušiť a vrátiť ho krajskému súdu na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 1 SSP z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti.

26. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu vyhodnotiť, na ktorých žalobných námietkach žalobca naďalej trvá a týmto sa dôsledne zaoberať tak, aby účastníkom konania bola zrozumiteľná jeho právna úvaha a dôvody, ktoré ho viedli k prijatým záverom.

27. Kasačný súd upriamuje pozornosť krajského súdu aj na skutočnosť, že v priebehu súdneho konania o preskúmanie rozhodnutia žalovanej zo dňa 09.05.2017 prvostupňový správny orgán vydal dňa 03.07.2019 nové rozhodnutie, ktorým bolo zmenené prvostupňové rozhodnutie z 19.12.2016, ktoré však bolo už predtým právoplatne zmenené práve rozhodnutím žalovanej (jej generálneho riaditeľa) zo dňa 09.05.2017, voči ktorému v tomto konaní žaloba žalobcu smeruje.

28. V novom rozhodnutí krajský súd uvedie, ktoré otázky považoval medzi účastníkmi za sporné a ako ich právne posúdil v kontexte ustanovení príslušných právnych predpisov. Výstižne a zrozumiteľne popíše právnu úvahu, na základe ktorej sám dospel k prijatým záverom.

29. V novom konaní krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov tohto kasačného konania v zmysle § 467 ods. 3 SSP.

30. Právnym názorom kasačného súdu je krajský súd viazaný (§ 469 SSP).

31. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.